Obliczenia naukowe

Sprawozdanie nr 1

Barbara Banaszak
236514

16-10-2018

1 Zadanie 1

1.1 Opis problemu

W zadaniu mamy wyznaczyć iteracyjnie epsilon maszynowy (ang.macheps), czyli liczbę taką, że $fl(1.0 + macheps) > 1.0$, liczbę eta ($eta > 0.0$) oraz liczbę (MAX) dla wszystkich typów zmiennopozycyjnych w standardzie IEEE 754, używając języka Julia oraz porównać wyliczone wartości z funkcjami wbudowanymi i danymi zawartymi w pliku nagłówkowym C.

1.2 Rozwiązanie

Aby obliczyć epsilon maszynowy posługujemy się następującym algorytmem:

$macheps \leftarrow 1$
while $(1.0 + macheps > 1.0)$ **do**
  $macheps \leftarrow macheps * 0.5$
end while

podobnie będziemy wyznaczać liczbę eta:

$eta \leftarrow 1$
while $(0.0 + eta > 0.0)$ **do**
  $eta \leftarrow eta * 0.5$
end while

a także największą liczbę możliwą do zapisania daną precyzją (MAX), do wyznaczenia tej liczby użyjemy także wbudowanej funkcji **isinf**:

$max \leftarrow 1$
while !**isinf**$(max * 2.0)$ **do**
  $max \leftarrow max * 2$
end while
$max \leftarrow max * (2.0 - macheps)$

1.3 Wyniki

Macheps			
Sposób wyliczenia	Float16	Float32	Float64
Interacyjnie	0.000977	1.1920929e-7	2.220446049250313e-16
Funkcja **eps**	0.000977	1.1920929e-7	2.220446049250313e-16
float.h	-	1.19209e-07	2.22045e-16

Eta			
Sposób wyliczenia	Float16	Float32	Float64
Interacyjnie	6.0e-8	1.0e-45	5.0e-324
Funkcja **nextfloat**	6.0e-8	1.0e-45	5.0e-324

MAX			
Sposób wyliczenia	Float16	Float32	Float64
Interacyjnie	65504.0	3.4028235e38	1.7976931348623157e308
Funkcja **realmax**	6.55e4	3.4028235e38	1.7976931348623157e308
float.h	-	3.40282e+38	1.79769e+308

1.4 Wnioski

Pierwsze co zauważymy, gdy przyjrzymy się otrzymanym wynikom to, że pokrywają się one z wartościami rzeczywistymi, a więc stosując metodę iteracyjną zostały wyliczone poprawnie. Możemy też zauważyć, że wartość epsilona maszynowego jest powiązana z precyzją arytmetyki, im mniejsza wartość *macheps* tym precyzja arytmetyki będzie większa. Wartość *macheps* jest również ściśle związana z precyzją arytmetyki 2^{-t-1}, jego wartość jest dokładnie dwa razy większa (2^{-t}).

Liczba *eta* natomiast jak wskazuje jej definicja jest to najmniejsza liczba większa od zera możliwa do zapisania w danej precyzji. Gdy popatrzymy na jej zapis bitowy okaże się, że w dowolnej arytmetyce wszystkie bity cechy będą zerami, oznacza to, że jest to liczba zdenormalizowana (MIN_{sub}).

2 Zadanie 2

2.1 Opis problemu

Zadanie polega na dowiedzeniu słuszności twierdzenia Kahana, że epsilon maszynowy możemy otrzymać obliczając w danej arytmetyce wyrażenie $3(\frac{4}{3}-1)-1$.

2.2 Rozwiązanie

Wykonujemy podane działanie dla Float16, Float32 i Float64 odpowiednio rzutując liczby.

2.3 Wyniki

Arytmetyka	Float16	Float32	Float64
Wynik	-0.000977	1.1920929e-7	-2.220446049250313e-16
Poprawna wartość	0.000977	1.1920929e-7	2.220446049250313e-16

2.4 Wnioski

Wartości *macheps* zgadzają się dla wszystkich arytmetyk co do wartości bezwzględnej, jednak dla precyzji Float16 i Float64 nie zgadzają się znaki.

3 Zadanie 3

3.1 Opis problemu

Mamy za zadanie sprawdzić, że w arytmetyce Float64 liczby zmiennopozycyjne są rozmieszczone w przedziale [1,2] równomiernie z krokiem $\delta = 2^{-52}$ oraz wyznaczyć eksperymentalnie rozmieszczenie liczb w przedziałach [$\frac{1}{2}$,1] i [2,4].

3.2 Rozwiązanie

Aby sprawdzić rozmieszczenie liczb posłużymy się funkcją **bits** oraz następującym wzorem, którym możemy przedstawiać liczby zmiennopozycyjne $liczba = 1 + k\delta$, gdzie $k = 1, 2, ..., 2^{-52} - 1$:

$\delta \leftarrow 2^{-52}$
for $i = 1$ **to** $(2^{52} - 1)$ **do**
  $number \leftarrow 0.5 + i * \delta$
  $bits(number)$
end for

3.3 Wyniki

Przedział [1,2] $\delta = 2^{-52}$
0011111111110000000000000000000000000000000000000000000000000001
0011111111110000000000000000000000000000000000000000000000000010
0011111111110000000000000000000000000000000000000000000000000011
0011111111110000000000000000000000000000000000000000000000000100
0011111111110000000000000000000000000000000000000000000000000101

Przedział [$\frac{1}{2}$,1] $\delta = 2^{-53}$
0011111111100000000000000000000000000000000000000000000000000001
0011111111100000000000000000000000000000000000000000000000000010
0011111111100000000000000000000000000000000000000000000000000011
0011111111100000000000000000000000000000000000000000000000000100
0011111111100000000000000000000000000000000000000000000000000101

Przedział [2,4] $\delta = 2^{-51}$
0100000000000000000000000000000000000000000000000000000000000001
0100000000000000000000000000000000000000000000000000000000000010
0100000000000000000000000000000000000000000000000000000000000011
0100000000000000000000000000000000000000000000000000000000000100
0100000000000000000000000000000000000000000000000000000000000101

3.4 Wnioski

W arytmetyce Float64 liczby z przedziału są rozmieszczone z krokiem $\delta = 2^{-52}$, co sprawdziliśmy korzystając z funkcji **bits** i wyświetlając pokolei liczby z tego przedziału z krokiem δ. Widzimy, że reprezentacja bitowa kolejnych liczb różni się o 1, zatem jest to poprawny krok. Tym samym sposobem wyznaczyliśmy

$\delta = 2^{-53}$ dla przedziału $[\frac{1}{2}$,1] i $\delta = 2^{-51}$ dla przedziału [2,4]. Liczby w kolejnych przedziałach będących potęgami dwójki, są zawsze rozmieszczone z krokiem $\delta = 2^n$, im większy przedział tym n będzie większe. Można także zauważyć, że między kolejnymi potęgami dwójki liczby posiadają tą samą cechę, zmienia się tylko mantysa.

4 Zadanie 4

4.1 Opis problemu

Mamy za zadanie znaleźć najmniejszą liczbę x w arytmetyce Float64, taką że $1 < x < 2$, która spełnia zależność $x * \frac{1}{x} \neq 1$

4.2 Rozwiązanie

Do znalezienia rozwiązania posłużymy się następującym algorytmem:

$x \leftarrow 1.0$
while $x < 2.0$ **do**
  if $x * \frac{1}{x} \neq 1$ **then**
    print x
  end if
  $x \leftarrow$ **nextfloat**(x)
end while

4.3 Wyniki

Najmniejszą taką liczbą jest: $x = 1.000000057228997$

4.4 Wnioski

Zadanie to pokazuje, że działania w arytmetyce zmiennoprzecinkowej mogą generować błędy spowodowane niedokładnością zaokrągleń, matematycznie przecież dana zależność nie może być spełniona przez żadną liczbę rzeczywistą, a jednak udało nam się taką liczbę znaleźć.

5 Zadanie 5

5.1 Opis problemu

Zadanie polega na obliczeniu iloczynu skalarnego dwóch wektorów $x = [2.718281828, -3.141592654, 1.414213562$ i $y = [1486.2497, 878366.9879, -22.37492, 4773714.647, 0.000185049]$ na cztery różne sposoby i porównanie wyników z poprawnym wynikiem.

5.2 Rozwiązanie

Posłużyliśmy się następującymi algorytmami:

1. $\sum_{i=1}^{5} x_i y_i$
2. $\sum_{i=5}^{1} x_i y_i$
3. dodajemy dodatnie liczby w porządku od najmniejszej do największej, ujemne w porządku od najmniejszej do największej, poczym dodajemy do siebie sumy częściowe
4. odwrotnosć punktu 3.

5.3 Wyniki

Sposób	Float32	Float64
1.	-0.4999443	1.0251881368296672e-10
2.	-0.4543457	-1.5643308870494366e-10
3.	0.0	0.0
4.	-0.5	-0.5

Prawidłowy wynik to $1.00657107000000_{10}11$, jak widać żadnym ze sposobów nie udało się go wyliczyć.

5.4 Wnioski

Zadanie to pokazuje, podobnie jak poprzednie, że wykonując działania na liczbach zmiennoprzecinkowych możemy spodziewać się błędów wynikających z niedokładności zaokrąglania. Możemy zauważyć także, że kolejność wykonywania działań ma spore znaczenie, w zależności od wybranego sposobu otrzymywaliśmy różne wyniki. Nie bez znaczenia jest także precyzja arytmetyki, używając większej- Float64 i używając 1. sposobu, otrzymaliśmy wynik najbliższy prawdy.

6 Zadanie 6

6.1 Opis problemu

Zadanie polega na obliczeniu wartości dwóch funkcji $f(x) = \sqrt{x^2+1} - 1$ i $g(x) = \frac{x^2}{\sqrt{x^2+1}+1}$ dla $x = 8^{-1}, 8^{-2}, 8^{-3}, ...$ w arytmetyce Float64.

6.2 Rozwiązanie

Liczymy wartości poszczególnych funkcji dla $x = 8^{-1}, 8^{-2}, 8^{-3}, ..., 8^{-10}$

6.3 Wyniki

$x =?$	$f(x)$	$g(x)$
$x = 8^{-1}$	0.0077822185373186414	0.0077822185373187065
$x = 8^{-2}$	0.00012206286282867573	0.00012206286282875901
$x = 8^{-3}$	1.9073468138230965e-6	1.907346813826566e-6
$x = 8^{-4}$	2.9802321943606103e-8	2.9802321943606116e-8
$x = 8^{-5}$	4.656612873077393e-10	4.6566128719931904e-10
$x = 8^{-6}$	7.275957614183426e-12	7.275957614156956e-12
$x = 8^{-7}$	1.1368683772161603e-13	1.1368683772160957e-13
$x = 8^{-8}$	1.7763568394002505e-15	1.7763568394002489e-15
$x = 8^{-9}$	0.0	2.7755575615628914e-17
$x = 8^{-10}$	0.0	4.336808689942018e-19

Widzimy, że początkowo wyniki w miarę się pokrywają, natomiast od $x = 8^{-9}$ funkcja $f(x)$ zaczyna zwracać 0.

6.4 Wnioski

Zdecydowanie bardziej wiarygodne są wyniki jakie daję funkcja $g(x)$. Obie te funkcje będą dażyć do 0, natomiast nigdy nie powinny go osiągnąć, co w przypadku funkcji $f(x)$ dzieję się bardzo szybko.

7 Zadanie 7

7.1 Opis problemu

Zadanie polega na obliczeniu przyliżonej wartości pochodnej funkcji $f(x) = \sin(x) + \cos(3x)$ w punkcie $x_0 = 1$, korzystając ze wzoru $\widetilde{f}'(x_0) = \frac{f(x_0+h)-f(x_0)}{h}$ oraz błędu $|f'(x_0) - \widetilde{f}'(x_0)|$ dla $h = 2^{-n}, n = 0, 1, 2, ..., 54$.

7.2 Rozwiązanie

W zadaniu liczymy przybliżone pochodne zgodnie z podanym wyżej wzorem dla danych h, właściwą wartość pochodnej w punkcie $x_0 = 1$ zgodnie ze wzorem $f'(x) = \cos(x) - sin(3x)$, błędy dla poszczególnych przybliżeń pochodnych oraz wyliczamy wartości $h + 1$ dla poszczególnych h.

7.3 Wyniki

Prawidłowa wartośc $f'(x) = 0.11694228168853815$.

h	$\widetilde{f'}(x_0)$	$h+1$	$\lvert f'(x_0) - \widetilde{f'}(x_0)\rvert$
$h = 1$	1.8704413979316472	1.5	1.753499116243109
$h = 2$	1.1077870952342974	1.25	0.9908448135457593
$h = 3$	0.6232412792975817	1.125	0.5062989976090435
$h = 4$	0.3704000662035192	1.0625	0.253457784514981
.	.	.	.
.	.	.	.
.	.	.	.
$h = 26$	0.11694233864545822	1.0000000149011612	5.6956920069239914e-8
$h = 27$	0.11694231629371643	1.0000000074505806	3.460517827846843e-8
$h = 28$	0.11694228649139404	1.0000000037252903	4.802855890773117e-9
$h = 29$	0.11694222688674927	1.0000000018626451	5.480178888461751e-8
.	.	.	.
.	.	.	.
.	.	.	.
$h = 52$	-0.5	1.0000000000000002	0.6169422816885382
$h = 53$	0.0	1.0	0.11694228168853815
$h = 54$	0.0	1.0	0.11694228168853815

Możemy zauważyć, że wartość $\widetilde{f'}(x_0)$ jest najbliższa wartości rzeczywistej, tzn. błąd jest najmniejszy dla $h = 28$, dla wartości $h > 28$ błąd bezwzględny znów zaczyna wzrastać. Możemy zauważyć również, że wartości $h + 1$ dążą do 1.

7.4 Wnioski

Od pewnego momentu zmniejszanie się wartości h nie sprawia, że zaczynamy się zbliżać do poprawnego wyniku, tylko od niego oddalać, dzieje się tak dlatego, że h zaczyna robic się na tyle małe, że jest "pochłaniane" przez 1.0. Z tego samego powodu wartość przybliżonej pochodnej dla $h = 53$ i $h = 54$ wynosi 0.